UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Idea Theologiæ Sacramentalis

Petrus <a Sancto Josepho>

Coloniæ, 1648

VI. De obligationibus Matrimonii.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42272

Visual Library

dalo separari nequeant, vel non sit facilis aditus ad Pontificem. *Et ratio est*, quia verisimile est, Pontificē in eo casu, nō sibi reservare potestatē dispensandi, in impedimētis matrimonii, cùm talis reservatio, ob legitimā & suavem Ecclesię gubernationē, fieri debeat.

Dixi; & bona fide contractum, nam si mala fide contractum sit ita scilicet, ut quis non modo sciat, se verbi causa, accessisse ad consanguineam illius, quam postea duxit in uxorem; sed etiam ex ea copulà, ortum fuisse impedimentum, dirimens sequens matrimonium, Episcopus in eo impedimento dispensare nequit, ut manifestè constat ex Concilio Trid. *sess. 23. de matr. 5.* Sufficit tamen bona fides alterius conjugum, quia æquum non videtur, ut ob alterius peccatum, innocens puniatur.

CAPUT VI.

De obligationibus Matrimonii.

RESOLUTIO I. *Conjuges non tenentur per se loquendo debitum petere, tenentur tamen reddere ex justitia.*] RATIO PRIORIS PARTIS EST, quia liberum est unicuique juri suo renunciare, *ex cap.* Si de terra, de Privilegiis, quod saltem verum est, quando tali renunciatione nulli alteri fit injuria: at conjuges non petendo debitum, nulli faciunt injuriam, quia etsi tali juri renuncient, tenentur alteri conjugi debitum reddere, quod satis est. Per accidens tamen contingere potest, ut conjux debitum teneatur petere, si nimirum putat, illud moraliter esse necessarium ad vitandam incontinentiam in alio conjuge.

Ratio posterioris partis est, quia ex justitia tenetur quisque alteri reddere, quod suum est; at corpus uxoris ad virum pertinet, in ordine ad usum matrimonii; & vice versa corpus viri ad uxorem: Ergo uxor tenetur debitum reddere viro petenti, & vir uxori. Hinc illud Pauli 2. *Cor. 7.* uxori vir debitum reddat, similiter autem & uxor, viro, &c.

Quo loco *observandum est primò*, hanc resolutionem procedere, non modo quando debitum expressè, sed

sed etiam quando signis petitur, ut si mulier; præ pudore, non audeat verbis debitum exigere. Ea enim est petitio tacita, seu interpretativa, quam omnes dicunt sufficere, ut alter teneatur reddere.

Secundò observandum est, obligationem reddendi debitum esse gravem, & obligare sub peccato mortali, ex genere suo. Quamquam ex levitate materiæ, interdum vitari potest peccatum, saltem mortale, non reddendo; ut si multoties reddere solitus una aut altera vice debitum deneget: nisi exigens in periculo incontinentiæ versetur, aut aliud grave incommodum timeatur.

Hinc collige, à jejunio excusari eũ, qui si jejunet, non potest uxori debitum solvere. Quia præceptum naturale reddẽdi debitum, magis obligat, quàm præceptũ jejunandi, quod est Ecclesiasticum. Uxor etiam, quæ jejunando deformis efficitur, & minus à marito diligitur, vel ei exosa redditur, non tenetur jejunare. Imò etsi tale incommodum non sequitur, si maritus præcipit uxori, ut non jejunet, à jejunio excusatur, quando prævidet illum, nisi obediat, graviter laturum. Quia præceptum jejunii non obligat, cum dispendio amoris, & pacis quæ inter conjuges servari debet.

RESOLUTIO II. *Varias ob causas excusatur conjux à redditione debiti.*] PRIMA EST, quando probabiliter reddere nequit, sine gravi detrimento, aut periculo saluris. Ratio enim naturalis exigit, ut prius qm̃ saluti suæ consulat, conservando proprium individuũ, quàm generationi prolis vacare teneatur. Ordo etiã charitatis postulat, ut quis primò, suæ incolumitati vacet, ac deinde aliis, si potest, satisfaciat. Ac denique, qui matrimonium contrahunt, non intendunt se obligare ad usum conjugii, cum gravi suo incommodo. Hinc collige, conjugem excusari à reddendo debito, quando periculum est ne lepra, morbo Neapolitano, seu Hispanico, aliove simili inficiatur.

Secunda causa, propter quam debitum negare licet, est, ad vitandum grave aliquod nocumentum in bonis fortu-

fortunæ, aut notabile augmentum rei familiaris cō-parandum. *Ratio est*, quia conjuges dum inter se matrimonium contrahunt, sibi mutuò pollicentur industriæ communionem, ad rectam domus gubernationem, & rei familiaris utilitatem. Quare quoties in hunc finem necesse est ut vir, etiam per longum tempus, absit à propria domo & consequenter debitum reddere non possit, licitè potest discedere, etiam uxore renitente; quia irrationabiliter est invita. Et ita videmus passim observari à viris timoratis, quique uxores suas vehementer diligunt.

Tertia causa, sufficiens ad negandum debitum, est quando non suppetunt facultates, ad filios alendos. *Et ratio est*, quia non tenemur id solvere, quod sine gravi incommodo nostro, solvere non possumus: at in dicto casu, non potest conjux, sine magno suo incommodo, debitum conjugale solvere. Videns enim se plures habere filios, quàm alere possit, eosque fame confici, mirum in modum torquetur, vitam acerbam ducit. ac interdum in desperationem adducitur. Adeò ut durissimum sit, ejusmodi conjugē obligare ad reddendum debitum, saltem si in alio non sit evidens periculum incontinentiæ: Et quamvis nonnulli in hoc aliter sentiant, illud tamen apud omnes certū est, si uterque conjux ab usu matrimonii, ob dictam causam, communi consensu abstinere velit, neutrum peccare, cùm nemini injuriam abstinendo inferant.

Quarta causa, propter quam debitū negari potest, imò debet, juxta nonnullos, est quando exigens petendo, peccat; sed malim distinguere: nam quando debitum petitur cum aliqua circunstantia, quæ actū ipsum reddit illicitū, ut si sit periculum abortus, tunc debitum reddendum non est; si verò nulla sit circunstantia, qua actus ipse in se fiat illicitus, sed tantùm petitio, ut si petens vovit castitatem, tunc debitum reddendum est: eò quòd exigens non petit, nisi quod suum est, esto erga Deum peccet. Dico, quod suum est: nam si petens, jure petendi privatus esset, alter non teneretur reddere.

Quinta

Quinta causa, propter quam debitum negare licet, est, quando conjux priori bimestri, ante matrimonium consummatum, cogitat de ingressu Religionis, ut supra diximus. *Sexta verò est illa*, propter quam licet celebrare divortium, de qua agitur inferius.

RESOLUTIO III. *Conjux habens votum castitatis, tenetur illud servare, quantum potest, sine præjudicio alterius.*] EXPLICO: Castitatis votum emitti potest à conjuge vel ante matrimonium contractum, vel matrimonio contracto, ante illius consummationem, vel denique consummato matrimonio. Si primo modo emittatur, notandum est, eum qui post votum castitatis matrimonium contraxit, nunquam licitè posse debitum exigere, ante obtentam dispensationem; ita ut toties peccet lethaliter, quoties petit. Quia nimirum, ratione voti, tenetur ab omni actu venereo abstinere; à qua obligatione non liberatur, per matrimonium superveniens; quoad petitionem debiti: cùm per contractum illius non obligetur ad petendum debitum. Si tamen petat, alter tenetur reddere, ut suprà dictum est.

Si votum emittatur secundo modo, id est, post matrimonium ratum, non consummatum, duo notanda sunt. Primo, si fiat votum non petendi debitum, illud valere, adeo ut ita vovens, etiam sine licentia alterius conjugis, non possit licitè debitum exigere; nequidem si secundò matrimonium ineat, nisi intendat se tantùm obligare pro præsenti matrimonio.

Notandum secundò, si conjux absolutè castitatem vovet, animo ingrediendi Religionem, & putans illud unicum esse medium, ad castitatem servandam, tale votum valere, & voventem teneri ingredi, antequam matrimonium consummet. Quòd si dum vovet castitatem, de Religione non cogitat, non tenetur ingredi; sed debet castitatem servare, quantum potest, sine injuria alterius ita scilicet, ut nunquam possit petere, reddere verò, non nisi, quando alter jus petendi habet.

Tan-

Tandem si conjux castitatem vovet tertio modo post cunsummatum matrimo ium, vel imprimis id facit sine consensu & alterius: tunc votum non valet, nisi quoad obligationem illud servandi, sine præjudicio alterius, nimirum quoad obligationem, nunquam petendi, & tunc tantum reddendi, quando alter exigendi jus habet.

Vel secundò vovet, alio quidem consentiente, sed sine mutuo pacto, & sic etiam nō tenet votū nisi quatenus servari potest, sine injuria cōsentientis, qui etsi licentiam concedat vovendi, non propterea censetur sibi velle præjudicium eo voto inferri, nisi aliud cōstet ex verbis illius. Unde & petere potest, & qui vovit, ex consensu illius, tenetur reddere. Vel tertiò ita vovet, ut uterque conjux, mutuo consensu, & pacto renunciet juri, quod alter habet in corpus alterius: & tunc neutri licet debitum petere, aut reddere ut perspicuum est. Idem autem communis sententia statuit, quando ambo conjuges, ex mutuo consensu, castitatem vovent. Quia uterque tunc intendit se obligare ad omnimodam castitatem servandam, abstinendo à petitione, & redditione debiti; quæ voluntas includit virtualiter, mutuam renunciationem juris, quod alter conjux habebat in alterum. Non enim potest se obligare ad non reddendum, nisi ille qui habet petendi facultatem, jus suum ei remittat.

RESOLUTIO IV. *Ut rectus sit usus matrimonii, servari debet modus, finis, vitatio damni, solutio debiti, locus, tempus, aliæque ejusmodi circunstantiæ, his duobus versibus comprehensæ.*

Sit modus, & finis, sine damno, solve, cohære
Sit locus, & tempus, tactus, re spernito votum.

Quæri hic potest an licitus sit usus matrimonii, quādo dubitatur de valore illius. Pro explicatione *notā*, aliud esse scire matrimonium nullum esse: aliud verò ex scrupulo moveri ad credendum esse invalidum. Quo posito, *tria statuēda sunt. Primò*, conjugē qui certò scit matrimonium nullum esse, non posse debitū petere,

petere, aut reddere. *Ratio est*, quia talis copula, ex parte scientis nullitatem matrimonii, esset formaliter fornicaria, ut patet ex c. Inquisitioni, de sent. excommunicationis.

Statuendum secundò, eum qui ex crudelitate probabili, & discreta dubitat de validitate matrimonii, teneri quamprimum moralem adhibere diligentiam, ut certior fiat de rei veritate. Quia aliàs conjicit se in periculum peccandi. Interim autem non potest debitū postulare, reddere tamen tenetur: Quia ex duobus malis, quorum alterum necessario eligi debet, eligendum id quod minus; At si ille petat, periculū est ne fornicetur, ex eo autem quod petat, nullum tale periculum oritur: similiter si debitum neget, periculum est ne injustitiam gravem committat, contra fidem matrimonii datam; at vero si reddat, periculum est tantum, ne materialiter fornicetur, quod minus malum est. Ille igitur debitum petere nō potest, & reddere tenetur, ut etiam sumitur *ex cap. citato.*

Tertiò statuendum est, illum qui ex mero scrupulo, & sine ullo fundamento timet, matrimonium esse invalidum, debere ad consilium sui pastoris, scrupulum deponere, & liberè uti matrimonio. Quod patet ex capite citato, Inquisitioni, ubi decernitur, eum qui ex credulitate levi, & temeraria dubitat de valore matrimonii, ad sui Pastoris consilium, conscientia levis, & temerariæ credulitatis explosa, licitè posse non solum reddere, sed etiam exigere debitum conjugale. Quod autem ibi dicitur de pastore, intelligi potest de confessario perito, ac de quovis alio homine docto & timorato.

RESOLUTIO V. *Potest mater, in periculo vitæ constituta, sumere pharmacum directè tendens ad ipsius curationem, etsi probabiliter abortus inde sit secuturus.*] Ut hoc clariùs intelligatur, *Dico in primis*, non licere tribuere matri pharmacum, quo directè fœtus ex illius utero expellatur, sive ante, sive post animationem; etsi hoc necessarium putetur, ob curationem matris, quæ in periculo versatur. *Ratio*

Ratio prioris partis est, quia si non licet ob sanitatem, directè procurare pollutionem, quia hoc est contra naturam generationis, multò minus licet, ob talem finem, fœtum ante animationem expellere, cùm hoc magis repugnet generationi.

Ratio posterioris, quia non licet directè occidere innocentẽ, ut alius incolumis servetur. Unde etsi mors tam matri, quam fœtui sit certa, nisi talis medicina adhibeatur, & probabile sit fore, ut mater sanitatem recuperet, si eam sumat, non potest eam sumere; quia nunquam licet tale quid procurare directè.

Dico secundò, si fœtus nõ sit animatus, potest mater sumere pharmacum, directè tendens ad curationem illius, etsi probabile sit, abortum inde secuturũ; quia illa dat operam rei licitæ, & jure suo utitur. Quare si abortus sequitur, hoc est præter illius intentionem, adeoq; per accidens: Sicut si ex sumptione medicamenti, ad sanitatem necessarii, & ad eã directè relati, pollutio sequatur. Sed quid, si fœtus animatus sit.

Dico tertiò, etiam tunc licitum esse matri, uti medicamento per se, & directè ad sanitatem ei restituendã confecto, etsi verisimile sit abortus periculũ. Tũ quia abortus præter intentionẽ matris, & omnino per accidẽs sequitur, ut jam dictũ est; tum quia etsi directè innocentẽ occidere nunquã liceat, licet tamen interdũ per accidẽs, & præter intentionẽ eũ interimere, ut patet, dũ in justo bello Urbs aliqua diruitur, in qua sunt multi innocẽtes, quos necesse est cũ aliis perire.

RESOLUTIO VI. *Parentes tenentur, ex lege naturæ, filios alere.* ILLA enim obligatio oritur ex ipsa inclinatione naturali, quam videmus brutis, cum hominibus esse communem. *Excipe* nisi parentes ex justa causa, à tali obligatione liberentur, qualis causa est, si filius habeat unde decenter, spectato ipsius statu, sustentari possit; aut non possit parens eum alere, sine vitæ periculo, ut si fœmina eum procreavit ex adulterio. Potest enim tunc eum hospitali alendum exponere, ea conditione, ut expensis satisfaciat, &

rectam

rectam illius institutionem curet. Item possunt parentes alimenta negare filiis, ob eas omnes causas, propter quas possunt eos exhæredare.

Quod intellige, nisi filii alimētis simpliciter indigeant, ita ut nec aliunde victum habeant, nec sufficienti robore, arte, aut industria præditi sint ad victum sibi cōparandum. Si enim extrema, aut gravis necessitas adsit, nullo jure excusari possunt à debito eos alēdi. Unde si decoquant id quod ipsis ad sustentationē, à parentibus assignatum est, aut renuncient, etiā adhibito juramento, juri quod habent exigendi alimēta necessaria à parentibus, si nihilominus simpliciter egent, parentes eos alere tenentur. Atque hoc totum æquè procedit de filiis illegitimis, ac de legitimis.

Tenentur etiam parentes curare, ut eorum filii bonis moribus instituātur, atque adeò ut probos magistros habeant, occasiones peccandi fugiant, præcepta Dei, & Ecclesiæ observent, bonis litteris imbuantur, juxta cujusque conditionem, & cùm deliquerint, moderatè corripiantur, &c. Porro quia hæc facilia sunt, & omnibus nota, in iis amplius nō immoramur.

RESOLUTIO VII. *Licitum est divortium inter conjuges, ob varias causas.*] PRIMO ratione adulterii, ut patet ex *Matth. 19. 1. Cor. 7.* & ex Innocent. *32. quæst. 6.* per varia capita. Hinc enim colligitur, maritum divertere posse ab uxore adulterante, & vicissim posse uxorem relinquere virum adulterantem: quia ubi par est ratio, par debet esse judicium; ut nempe frangenti fidem, fides frangatur eidem.

Excipiuntur tamen aliqui casus, in quibus non potest conjux ab adultero divertere. 1. Est, si etiam ipse patravit adulterium. 2. Si in alterius adulterium consensit, verbi causa, uxorem prostituendo. 3. Quando adulterans non peccavit, ut si fœmina putans maritum esse mortuum, cum alio contraxit. 4. Si conjux innocens adulteranti injuriam condonat, sive verbis, sive admittendo ad usum matrimonii.

Secundò licitum est divortium inter conjuges, ob

ob fornicationem spiritualem, hæresim nempe, vel apostasiam à fide. *Probatur ex cap.* Idololatria, *& ex cap.* Non solùm, *28. q. 1.* quibus locis apertè docetur, uxorem infidelem, & quæ simulacrum facit, dimittendam esse, quia talis spiritualiter mœchatur. Idem autem dicendum de conjuge in hæresim labente, quia etiam hæc est spiritualis fornicatio.

Ubi observandum est, Catholicum qui à conjuge infideli propria authoritate divertit, non posse Religionem ingredi; quia divortium illud est temporale, & finitur per resipiscentiam conjugis derelicti, qui habet jus repetendi conjugē, à quo dimissus fuit. Quare etsi ille in Religione professus sit, tenetur redire ad conjugem à se dimissum, si post resipiscentiam ab eo revocetur: nisi ab illo obtinere possit, ut liberè consentiat se manere in novo statu quem suscepit. Quia nimirum professio illius est irrita, cùm ab eo emissa fuerit sine consensu conjugis, vel Ecclesiæ. Unde etsi nunquam possit à conjuge debitum petere, aut eo mortuo, alteri nubere, quia votum tenet in præjudicium ipsius; tenetur tamen reddere debitum, quoties alter petens habebit jus exigendi.

Quòd si separatus fuit à conjuge hæretico: per sententiam Ecclesiæ, potest, si velit, profiteri in Religione, neque ei fas est ab eo statu resilire, etsi alter resipiscat, & ab eo revocetur. Imò etsi dimissus resipiscat, antequam dimittens Religionem ingressus sit, non potest impedire, quominus ille ingrediatur, si velit. Neque tamen tenetur dimittens Religionem ingredi, ut à resipiscente separatus manere queat; sed potest in sæculo manens, eum ad suum consortium non admittere, ut apertè colligitur ex cap. Finali, de conversione conjug.

Ille verò qui ab hæresi reversus est, non potest Religionem ingredi, sine consensu Catholici in sæculo manētis, quia non potest statū mutare, in præjudiciū illius. Unde si professionem emittat, ea est irrita, & professus à Catholico revocari potest. Tenetur tamē

castita-

castitatem servare quantum potest abstinendo à petitione, nõ à redditione debiti. Verũ profiteri potest cũ consensu dimittentis, etiam si ille sine voto, in sæculo maneat & sine cõsensu, si dimittẽs professus sit.

Tertiò, certum est, uxorem à marito divertere posse, propter illius sævitiam, si talis sit, ut sine gravi damni corporalis periculo, cũ eo habitare nequeat, nisi ipse maritus uxori sufficientem securitatis cautionem exhibeat. Ita omnes ex cap. Litteras. de restit. spol. & cap. Ex transmissa, eodem tit.

Quo loco *observandum est*, quando ratione sævitiæ conjugis, celebratur divortiũ ad tempus, ut experimento constet, num mutet ingenium, aut sufficientẽ cautionem exhibeat, divertentẽ nõ posse religionem ingredi, sine licẽtia conjugis relicti. Secus si nulla spe correctionis existente, absoluta divortii sententia celebretur. Quia in hoc casu, jus conjugale per sententiã deperditur, in illo verò tantum suspenditur quoad executionem. Quare in casu illo absoluti divortii, conjux relictus professum revocare non poterit, etsi corrigatur, aut de sufficiẽti cautione providere velit.

Ultimò certum est, posse conjuges, ex mutuo consensu, toro separari, etsi non voveant continentiam. Possunt etiam toro separari, castitatem vovere, ex mutuo consensu, etsi neuter Religionem ingrediatur. Quod tamen non facilè permittendum est, propter periculum incontinentiæ. Item ex consensu mutuo, potest uterque Religionem ingredi, & profiteri. Viro autem ingrediente, ex consensu uxoris, tenetur illa similiter ingredi, nisi sit vetula, ac de incontinentia minimè suspecta: tunc enim satis est, quod castitatem in sæculo voveat Et idem dic à fortiori, si vir Religionem non ingrediatur, sed tantùm sacros ordines suscipiat. Atque hæc tandem de Sacramentis in genere, & in specie, in gloriam Jesu Christi Sacramentorum authoris, Matrisque ipsius purissimæ, satis.

FINIS.